

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Θεωρία της ρύθμισης
Κύκλοι ανάπτυξης και ύφεσης
Οικονομία – Τεχνολογία - Πολιτική

*Βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις και παραδείγματα
της χωρικής ανάπτυξης*

	Αναλυτικές (Περιγραφικές ή/και Ερμηνευτικές)	Εφαρμοσμένες (Προγραμματικές ή/και Ρυθμιστικές)
Θεωρητικές προσεγγίσεις της χωρικής ανάπτυξης	Περιφερειακή Οικονομική Οικονομική Γεωγραφία	Περιφερειακή Πολιτική Χωροταξική Πολιτική

Οι «απαρχές»: κλασικές κατευθύνσεις της «Οικονομικής του χώρου» (1909-1940)

Χωροθέτηση βιομηχανικής παραγωγής	A. Weber (1909) Ελαχιστοποίηση του κόστους μεταφοράς πρώτων υλών και προϊόντων
Οικονομίες (χωρικής) συγκέντρωσης	A. Marshall (1916) Περιοχές βιομηχανικής συγκέντρωσης, καινοτομία και ανταγωνιστικότητα
Χωρικός ανταγωνισμός	H. Hotelling (1929) Επιχειρηματικές στρατηγικές επιλογής θέσεων χωροθέτησης
Κεντρικοί τόποι (Περιοχές αγοράς)	W. Christaller (1933), A. Losch (1940) Οργάνωση του χώρου με διαμόρφωση των βέλτιστων περιοχών αγοράς

*Η ωριμότητα: «περιφερειακή επιστήμη» και προγραμματισμός
της ανάπτυξης (1950-1970)*

Πίνακες εισροών-εκροών, περιφερειακοί πολλαπλασιαστές	W. Isard (1956, 1960): Εργαλεία για τη λήψη προγραμματικών αποφάσεων. Εκτίμηση των αλληλεξαρτήσεων και των επιπτώσεων των επενδύσεων.
Πόλοι ανάπτυξης	F. Perroux (1950), J.-R. Boudeville (1961): Εντοπισμός των κινητήριων δυνάμεων της αναπτυξιακής διαδικασίας στον οικονομικό και τον πραγματικό χώρο
Λιττακή συσσώρευση και διασυνδέσεις	A. O. Hirshmann (1958), G. Myrdal (1957): Κατανόηση των μηχανισμών ανάπτυξης και προσανατολισμός της κρατικής παρέμβασης
Στάδια ανάπτυξης, εκσυγχρονισμός	W. W. Rostow (1960): Διάγνωση των διαφόρων φάσεων της ιστορικής πορείας προς την ανάπτυξη

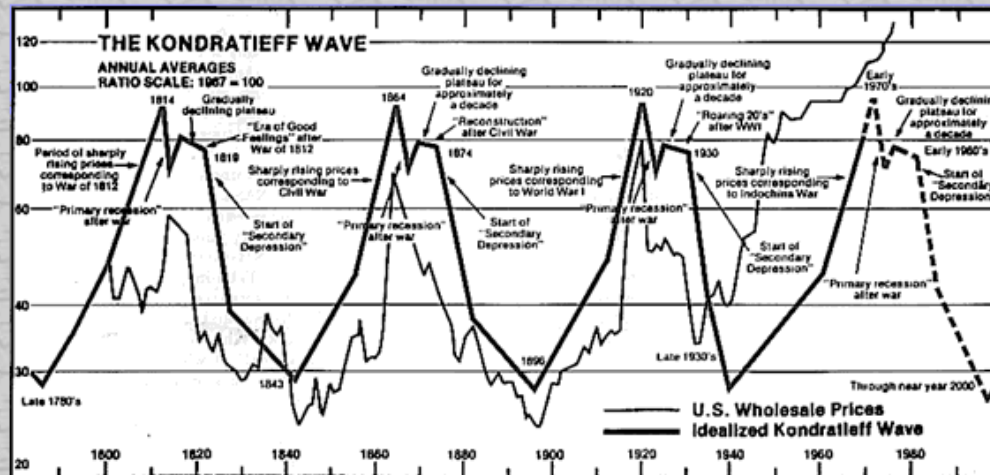
*Η αμφισβήτηση: πολιτική οικονομία του χώρου και καθεστώτα
συσσώρευσης (1970-1984)*

Ανάπτυξη της υπανάπτυξης	A. Emmanuel (1972), A. G. Frank (1967, 1972) Άνιση ανταλλαγή και μεταφορά αξίας. Πόλωση κέντρου – περιφέρειας σε παγκόσμιο επίπεδο
Παραγωγή του χώρου	H. Lefebvre (1970, 1974), D. Harvey (1973, 1982) Ο χώρος ως κοινωνικό προϊόν και πεδίο ταξι- κής αντιπαράθεσης και κοινωνικών συγκρούσεων
Χώροι συλλογικής κατανάλωσης	M. Castells (1977, 1983), J. Lojkine (1977) Ο χώρος, ιδιαίτερα η πόλη, ως πλαίσιο αναπα- ραγωγής της εργατικής δύναμης
Χώροι παραγωγής και παραγωγική διαδικασία	D. Massey (1979, 1982) A. Lipietz (1977) Ο χώρος ως αποτέλεσμα των συνθηκών και των μεταβολών της παραγωγικής διαδικασίας

Μη γραμμικότητα της ανάπτυξης των περιφερειών

- Ανάπτυξη και ύφεση μιας περιφέρειας
- Περίοδος - διάρκεια ανάπτυξης / ύφεσης
- Χαρακτηριστικά περιόδων ανάπτυξης / ύφεσης: ΑΕΠ, εργασία, εισοδήματα, τρόποι παραγωγής, πρότυπα κατανάλωσης, χρήση γης, οργάνωση του χώρου
- Συνοχή περιόδων ανάπτυξης
- Διαδοχή περιόδων ανάπτυξης και ύφεσης - Μεγάλοι κύκλοι
- Λογική εξέλιξης
  - Από ανάπτυξη σε ύφεση
  - Από ύφεση σε ανάπτυξη
- Διαδοχή μικρών κύκλων
- Μοντέλα ανάπτυξης / καθεστώτα ανάπτυξης

Kondratieff Wave

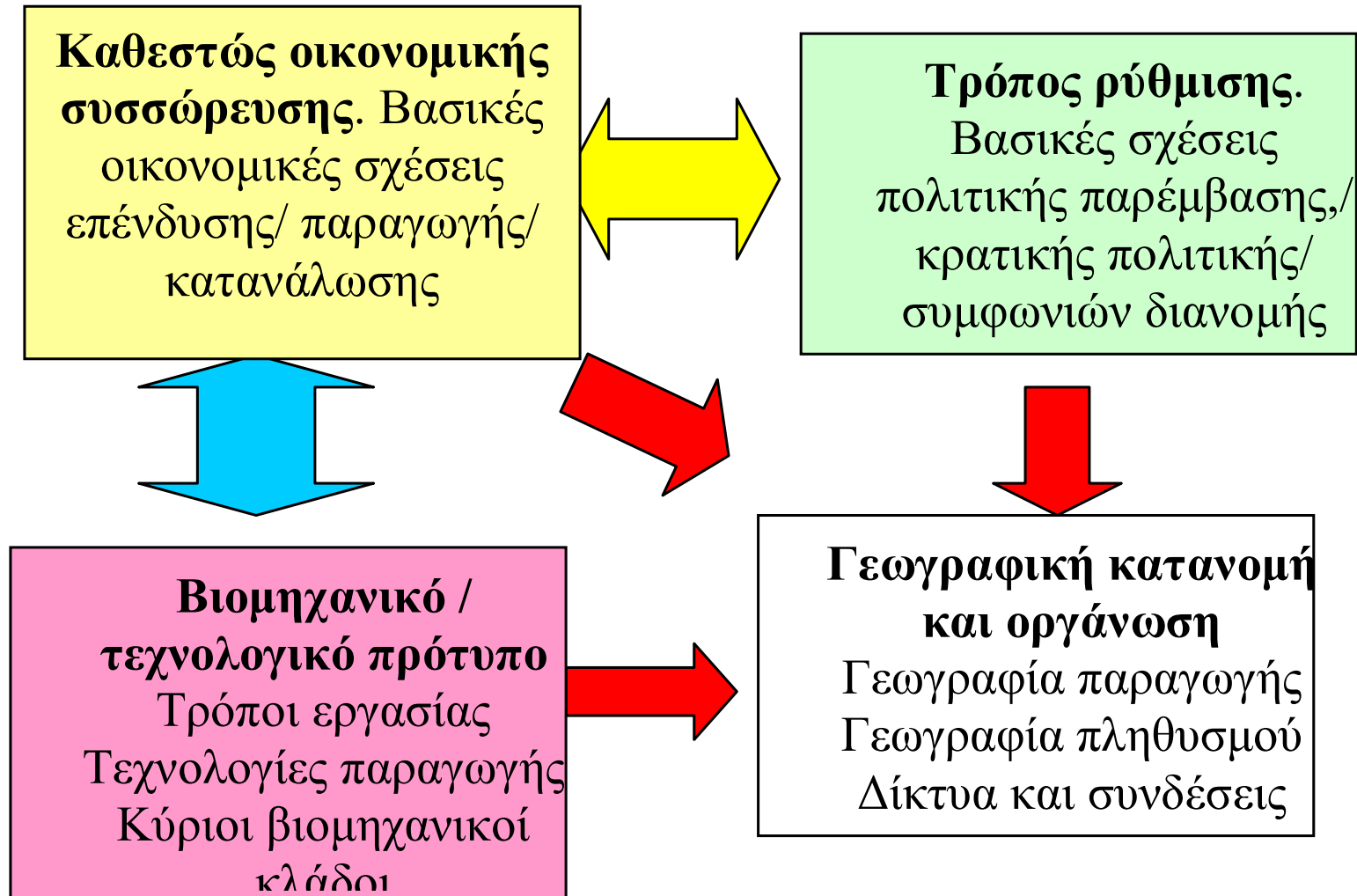

The Kondratieff Cycle is a theory based on a study of nineteenth century price behavior which included wages, interest rates, raw material prices, foreign trade, bank deposits, and other data. He, like R.N. Elliott, Kondratieff was convinced that his studies of economic, social, and cultural life proved that a long term order of economic behavior existed and could be used for the purpose of anticipating future economic developments.

He observed certain characteristics about the growth and contractionary phase of the long wave. Among them, he detailed the number of years that the economy expanded and contracted during each part of the half-century long cycle, which industries suffer the most during the downwave, and how technology plays a role in leading the way out of the contraction into the next upwave.

The fifty to fifty-four year cycle of catastrophe and renewal had been known and observed by the Mayans of Central America and independently by the ancient Israelites. Kondratieff's observations represent the modern expression of this cycle, which postulates that capitalist countries tend to follow the long rhythmic pattern of approximately half a century.

Θεωρία της ρύθμισης

Θεωρία της ρύθμισης Φορντισμός 1945-1974

Φορντιστικές σχέσεις συσσώρευσης

- α. Ο ρυθμός αύξησης της τεχνικής σύνθεσης του κεφαλαίου και ο ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας στον τομέα παραγωγής μέσω παραγωγής είναι όμοιοι
- β. Ο ρυθμός αύξησης της κατανάλωσης των μισθωτών και ο ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας στον τομέα παραγωγής μέσω κατανάλωσης είναι όμοιοι.

Τεχνολογικό πρότυπο

- Τείλορική οργάνωση της εργασίας (οριζόντια / κάθετη)
- Αλυσίδα παραγωγής / προϊόντα μαζικής παραγωγής
- Κλάδοι αυτοκινήτων / χημικών / διαρκών καταναλωτικών προϊόντων

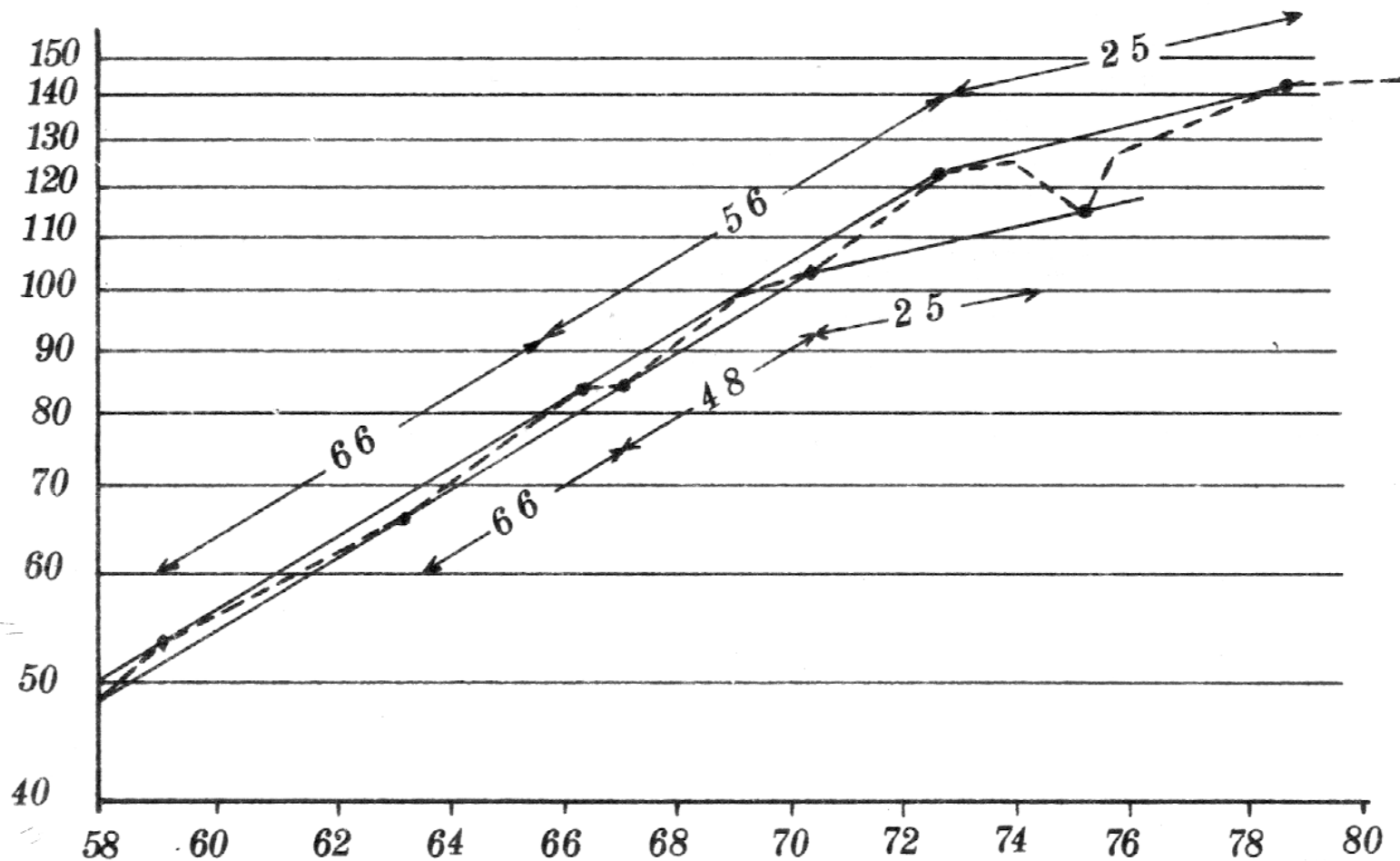
Θεσμική ρύθμιση: Αντιστοιχία ρυθμών αύξησης ΑΕΠ/κατανάλωσης

- Κρατική παρέμβαση / κοινωνικό κράτος
- Συμβόλαιο εργασίας / επιχειρήσεων, διανομή μεταβολής παραγωγικότητας

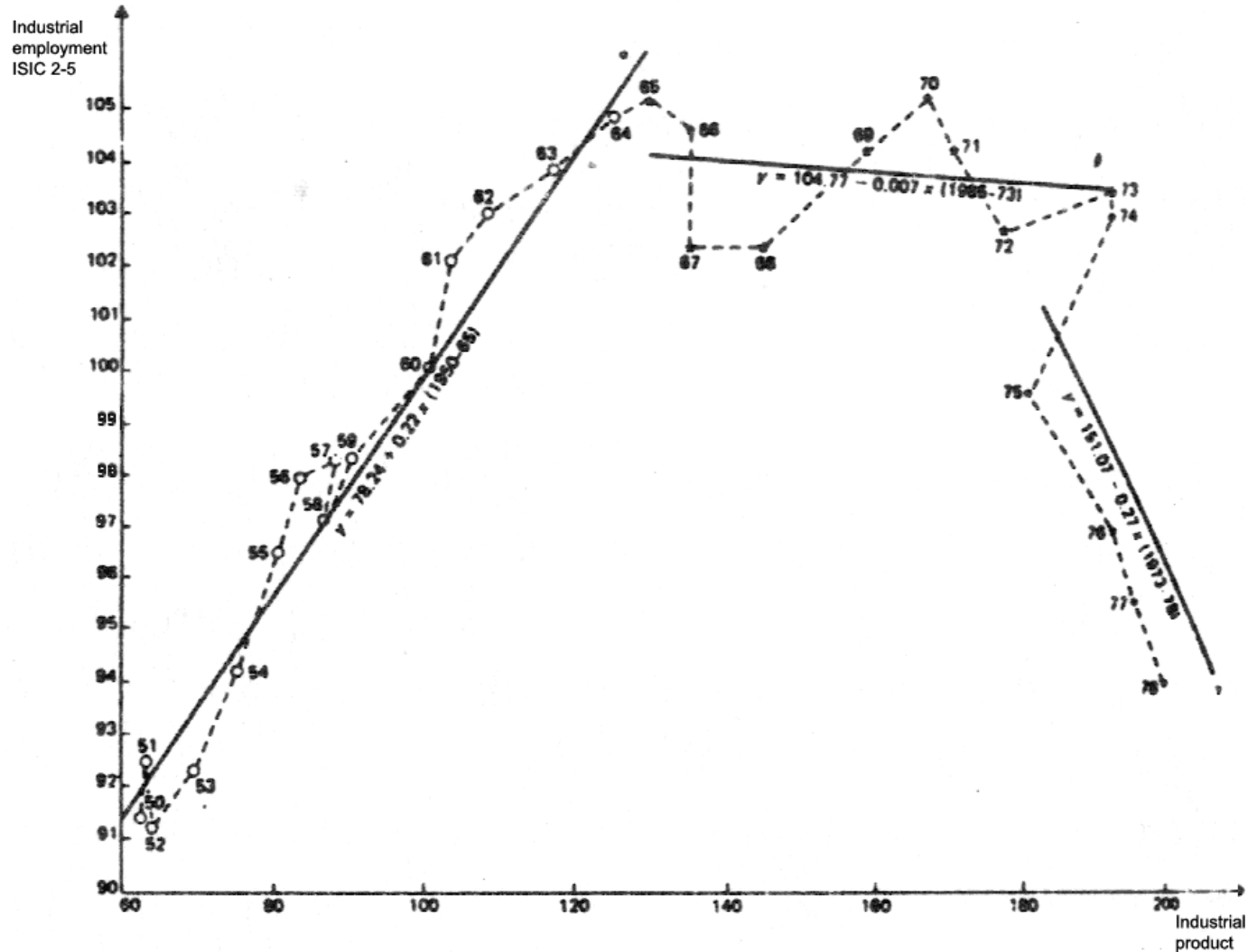
Γεωγραφία παραγωγής

- Διάσπαση αλυσίδας παραγωγής
- Τυπολογία περιφερειών (μητροπολιτικές / βιομηχανικές / αγροτικές)
- Ανάπτυξη περιφερειών σε αντιστοιχία με τους κλάδους παραγωγής και τις εισοδηματικές κατηγορίες

Κρίση φορντισμού: Διαφοροποίηση ρυθμών ανάπτυξης βιομηχανικής παραγωγής

Κρίση φορντισμού: Διαφοροποίηση σχέσεων ΑΕΠ / Απασχόλησης

Κρίση / αρχή ενός νέου προτύπου ανάπτυξης

- Η κρίση του φορντιστικού μοντέλου ανάπτυξης παρουσιάζεται ως ρήξη της ισορροπίας, εξάντλησης της αποτελεσματικότητας των τειλορικών και φορντιστικών μεθόδων οργάνωσης της εργασίας, ανατροπής της βάσει συμβολαίου προσδιοριζόμενης αμοιβής των μισθωτών, της αναπαραγωγής τέλος της εργατικής δύναμης μέσα σ' ένα πλαίσιο σχέσεων εγγυημένο από το κράτος πρόνοιας.
- Αποφασιστικό ρόλο στην εκδήλωση της είχε η επιβράδυνση της παραγωγικότητας. Οι μέθοδοι της συστηματοποίησης και κατάτμησης των καθηκόντων, της εντατικοποίησης και της μεταφοράς στις μηχανές του εργατικού savoir faire, που για πενήντα χρόνια καθιερώθηκαν σαν φυσικοί και μοναδικοί, έφθασαν στα όριά τους: τα τεράστια αποθέματα της ανθρώπινης εφευρετικότητας δεν μπορούν πια να αποδεσμευτούν με τειλορικές μεθόδους.

Οι αναδυόμενες τάσεις: δικτύωση, ευελιξία, καινοτομία,
κοινωνικό κεφάλαιο (1984-2004)

		Κρίσιμο επίπεδο χωρικής ανάπτυξης	
		Τοπικό (χωροθέτηση και δίκτυα επιχειρήσεων)	Περιφερειακό (δομή παραγωγικού συστήματος)
Κρίσιμοι παράμετροι παραγωγικής διαδικασίας	Λογές οργάνωσης	Κόστος συναλλαγών και εξωτερικές οικονομίες, (California School)	Ευέλικτη εξειδίκευση βιομηχανικών περιοχών (Third Italy model)
	Παράγοντες μεταβολής	Περιβάλλον καινοτομίας και τεχνολογικής αλλαγής (GREMI approach)	Κοινωνικό κεφάλαιο και μαθησιακές περιοχές (Learning regions)